

Efter Professor Berlins fornævnte Værker er — med en Tilføjelse om Island — udarbejdet nedenstaaende Oversigter over de i forskellige Landes Forfatninger givne Bestemmelser om Folkeafstemning:

I.

Folkeafstemning kendes ikke i Det britiske Rige (bortset fra Australien*), Frankrig, Belgien, Holland, Norge, Finland, U. S. A. (Unionsforfatningen) og Italien.

Bortset fra de ikke-parlamentarisk styrede Lande: Schweiz og Enkeltstaterne i U. S. A., er der først i det 20de Aarhundrede i forskellige Forfatninger optaget Bestemmelser om Folkeafstemninger, nemlig i den australske Forbundsforfatning (1900), Weimarforfatningen (1919), Østrigs Forfatning (1920), Czekoslovakiets Forfatning (1920), Islands Forfatning (1920) og den svenske Forfatning (1922).

Med Hensyn til de senere Regler om Folkeafstemning i Irland, Tyskland, Polen og Rusland henvises til det nedenfor under II anførte.

For saa vidt angaar Australien og Enkeltstaterne i U. S. A., er Folkeafstemning paabudt baade ved fuldstændig og delvis Revision af Forfatningen.

For Østrigs Vedkommende var Folkeafstemning paabudt ved fuldstændig Forfatningsrevision, men kunde i øvrigt paa visse Betingelser iværksættes, ogsaa naar det drejede sig om delvise Forfatningsændringer og almindelige Love. Senere ophævedes Folkeafstemning ved Forfatningsændringer, og i indeværende Aar gik Østrig op i det tyske Rige.

I Schweiz er Folkeafstemning paabudt i Tilfælde af Forfatningsændringer, og almindelige Forbundslove og visse Forbundsbeslutninger kan forlanges forelagt Folket til Vedtagelse eller Forkastelse.

Folket har derhos i Spørgsmaal om Ændring af Forfatningen en, særlig ved blot partielle Forfatningsændringer, vidtgaaende Initiativret.

Ifølge den czechoslovakiske Forfatning er Folkeafstemning aldrig *paabudt*, men det kan under visse Forudsætninger af Regeringen bestemmes, at saadan Afstemning skal finde Sted.

Heller ikke ved Weimarforfatningen (som senere er ændret ved Love af 1933 og 1934) var Folkeafstemning paabudt, men kunde iværksættes af Rigspræsidenten eller under visse Forudsætninger paa Foranledning af en Del af Rigsdagen.

Den svenske Folkeafstemningsbestemmelse hjemler kun konsultativ Folkeafstemning, forinden visse ved Lov dertil henskudte Spørgsmaal afgøres.

Med Hensyn til Enkeltheder i de fornævnte Forfatningsbestemmelser meddeles følgende, som — bortset fra det om Island anførte — er uddraget af Professor Berlins førstnævnte, i 1931 udkomne Værk.

A. Parlamentarisk styrede Stater.

1. *Australien* var indtil den danske Grundlov af 1915 det eneste parlamentarisk styrede Land, hvis Forfatning hjemlede Folkeafstemning.

Forfatningsforandringer skal her underkastes Folkeafstemning, og der kræves til Vedtagelse et kvalificeret Flertal, nemlig baade et Flertal blandt de stemmende Vælgere og et Flertal inden for de enkelte Stater.

I øvrigt kan Folkeafstemning ogsaa anvendes til at afgøre Uenighed mellem Kamrene om en Forfatningsændring, idet Generalguvernøren, naar en saadan 2 Gange

*) Med Hensyn til Irland, se nedenfor under II.